

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága dr. Viola Csaba ügyvéd által képviselt felperesnek Lékó és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lékó László ügyvéd) által képviselt alperes ellen közös tulajdon megszüntetése iránt a Dabasi Városi Bíróságon 3.P.20.626/2009. számon folyamatban volt, majd a Pest Megyei Bíróság 2010. október 21-én meghozott 3.Pf.24.332/2010/4. számú ítéletével befejezett perében az alperes 20. sorszámú felülvizsgálati kérelme folytán meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság 3.Pf.24.332/2010/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 45.000 (Negyvenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és külön felhívásra az államnak 150.000 (Egyszázötvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A peres felek testvérek, a 2007. november 12-én elhunyt J. J. örökhagyó gyermekei.

A 4917. hrsz-ú ingatlan 1/4-1/4 tulajdoni hányadát a peres felek édesanyjuk halálát követően az örökhagyó özvegyi jogával terhelten megörökölték. Felesége halálát követően az örökhagyóról előbb a peres felek együttesen gondoskodtak, majd az alperes házastársával keletkezett vitát követően az ő tartásáról és gondozásáról egyedül a felperes gondoskodott.

Ilyen előzmények után az örökhagyó és a felperes 2006. október 9-én tartási szerződést kötöttek, melyben az örökhagyó a nevén álló házasingatlan 1/2 részét a felperesre ruházta át holtigtartó haszonélvezeti jogával terhelten, a felperes pedig ennek ellenében élete végéig tartó eltartását, ápolását, gondozását, halála után a

helyi szokásoknak megfelelő végtisztességgel való eltemettetését vállalta. A szerződésben rögzítették, hogy az örökhagyó élete végéig az ingatlanban lakhat, nyugdíjával, ingóságaival szabadon rendelkezhet.

A jelen per a közös tulajdon megszüntetése iránt indult. Időközben a peres felek az ingatlant közösen értékesítették és a vételár egy részét (2.500.000 forintot) letétbe helyeztek, mely a perbeli igény mikénti elbírálásától függően illeti valamelyiküket.

A perben az alperes viszontkeresetében a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Egyebek mellett a szerződés jóerkölcsbe ütközését és azt állította, hogy a közeli hozzátartozók között létrejött tartási szerződésből folyó kötelezettségek teljesítéséért ellenszolgáltatás nem jár.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a viszontkeresetet elutasította és az alperest le nem rótt viszontkereseti illeték és perköltség fizetésére kötelezte.

Az alperes fellebbezése alapján a másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét - annak helyes indokaira utalással - helybenhagyta és az alperest másodfokú perköltségben marasztalta.

A megállapított tényállás szerint a felperes már a szerződés megkötését megelőzően példaértékűen ellátta és gondozta az örökhagyót, ebben a tevékenységben az alperes és családja kezdetben esetenként, később egyáltalán nem vett részt. Az, hogy a felperes az örökhagyó közeli halálára számítva kötötte volna meg a tartási szerződést, csak az alperes feltételezése volt, a perben bizonyítást nem nyert.

Az eljáró bíróságok szerint a felperes jogosult volt az örökhagyóval tartási szerződést kötni, jogszabály nem tiltja, hogy a leszármazó felmenőjével ilyen szerződést kössön. Az nem sérti az általánosan elfogadott erkölcsi normákat; az örökhagyó vagyonáról visszatérő szerződéssel szabadon rendelkezhet, vagyona „nem jár” senkinek sem; a leszármazó is csak mint várományra tekinthetnek felmenőjük vagyonára, melyet a felmenő életében korlátozás nélkül elidegeníthet.

Az eljáró bíróságok ítéleteiket a Ptk. 200. § (2) bekezdésére, és a Ptk. 590. § (1) bekezdésére alapították. Az elsőfokú bíróság utalt a BH 1995.158. és 2001.111. számú eseti döntésekben foglaltakra is.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését, viszontkeresetének megfelelő ítélet meghozatalát kérte.

Érvelése szerint a jogerős ítélet a Ptk. 590. § (1) bekezdését és 200. § (2) bekezdését sérti, és ellentétes a Legfelsőbb Bíróságnak a PJD VI.125. számú, a PJD VII.89. szám alatt közzétett és a P.törv.V.21.241/1978. számú eseti döntéseiben kifejtett állásponttal.

Arra hivatkozott, hogy a felperes tudott az örökhagyó betegségéről, állapotával tisztában volt. „Rosszhiszeműségét” az is bizonyítja, hogy őt a szerződéskötésről nem tájékoztatta. A felperes rendelkezett az örökhagyó nyugdíjával és az ápolás nagy részét a gondozói szolgálat látta el. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem megfelelően vizsgálták a viszontkeresetében megjelölt semmisségi ok fennállását.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálat alapja a jogszabálysértés [Pp. 270. § (2) bekezdés].

A felperes felülvizsgálati kérelmében anyagi jogi jogszabálysértésre hivatkozott.

A Legfelsőbb Bíróságnak az alperes felülvizsgálati kérelme alapján abban a kérdésben kellett döntenie, hogy érvénytelen-e a közeli hozzátartozók között ellenérték kikötését tartalmazó tartási szerződés, illetve megalapozatlanul jutottak-e az eljáró bíróságok arra a jogi következtetésre, hogy a perbeli tartási szerződés nem ütközik a jóérkölcshöz.

A szerződéses kötelek körében a visszterhesség vétele irányadó a közeli hozzátartozók közötti jogügyletekre is [Ptk. 201. § (1) bekezdés] és az általános szabály alóli kivételeket a törvény kiemeli. Ilyen kivételt tartalmaz a Ptk. 590. § (1) bekezdése, amely szerint a közeli hozzátartozók között létrejött tartási szerződésből folyó kötelezettség teljesítéséért ellenszolgáltatás nem jár, ha a körülményekből más nem következik.

Ez utóbbi jogszabályi rendelkezésből következően a közeli hozzátartozók közötti tartási szerződés lehet ingyenes (ha a körülményekből más nem következik) és lehet visszterhes is.

A felek szerződéses akarától függ az, hogy közöttük ingyenes vagy visszterhes tartási szerződés jött-e létre és a közeli hozzátartozók közötti ingyenesség törvényi vétele akkor áll fenn, ha a szerződéses nyilatkozataikból akarata nem állapítható meg.

Az adott esetben a felek írásba foglalt szerződéses akarata az volt, hogy az örökhagyó a közeli hozzátartozójától élete végéig tartó eltartási, gondozási, ápolási, továbbá az eltemettetésére vonatkozó

kötelezettség teljesítését nem ingyenesen várta el, hanem azért ellenértéket, házasingatlana 1/2 részét juttatta. Az alperes ezért az ingyenesség törvényi vélelmére okkal nem hivatkozhat.

Helyesen foglaltak állást a perben eljáró bíróságok abban is, hogy a jogszabály a szerződő felek személyét illetően semmiféle megkötést nem tartalmaz, tartási szerződést bárkik köthetnek egymással, így olyan személy is, aki az örökhagyót egyébként a törvény alapján eltartani köteles. Az adott esetben ilyen tartási kötelezettség az - örökhagyóról az utóbbi időszakban nem gondoskodó - alperest is terhelte. A visszterhes tartási szerződés megkötésével a felperes lényegében az alperes törvényen alapuló tartási kötelezettségét is átvállalta. A jogerős ítélet mindezekre figyelemmel a Ptk. 590. § (1) bekezdésében foglaltakat nem sérti.

A szerződés jóerkölcsbe ütköző volta szubjektív kategória, a közérdek, közfelfogás, közerkölcs szempontjából kialakított értékítélet jogi vetülete, a magatartás minőségét jellemzi, az ügylet társadalmilag elítélendő voltán alapul, a jogszabály által nem nevesített életviszonyokra ad megoldást.

A Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú ítéletben a 4. oldal utolsó bekezdésétől az 5. oldal 3. bekezdéséig kifejtettekkel és a másodfokú ítélet 3. oldal 6. bekezdésében foglaltakkal ebben a vonatkozásban maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja. Az ítéletnek helyes indokaira a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán visszaautal.

Az érvénytelenség körében a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott gondozói szolgálat igénybevételének nincs jelentősége, miként annak sem, hogy a szerződésről az alperes mikor szerzett tudomást. A nyugdíj szabad felhasználása a szerződés szerint az örökhagyót megillette, így megillette az a jog is, hogy azt a felperes részére átadja.

A szerződés jóerkölcsbe ütközésének megítélése során nem a felet ért érdeksérelmet, hanem azt kell vizsgálni, hogy a jogügylet az általános társadalmi felfogással nem áll-e ellentétben, társadalmilag elítélendő-e. A társadalmi közfelfogás szerint erkölcsileg elítélendő megítélés alá nem esik az idős szülő tartásának biztosítása és annak méltó ellentételezése. Ellenkezőleg az ilyen tartalmú szerződések erkölcsösnek elismertek és általánosan elfogadottak.

A jogerős ítélet ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdésében foglaltakat sem sérti és megfelel az ítélezési gyakorlat elveinek is.

Mivel a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesnek a felülvizsgálati eljárással felmerült költsége és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

*A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.
Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak nincs helye.*

Budapest, 2011. május 19.

*Dr. Orosz Árpád sk. a tanács elnöke, Dr. Szabó Julia sk. előadó
bíró, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes sk. bíró*

K.Gyné

A kiadmány hitelével:

bíróági tisztviselő